

Pistolet-garłacz skałkowy z wraka „General Carleton” (W-32)

INVENTORY NUMBER:

CMM/HŻ/3162

TITLE:

Pistolet-garłacz skałkowy z wraka „General Carleton” (W-32)

AUTHOR:

nieznane

TIME OF ORIGIN:

przed 1785

TYPE:

broń

GENRE:

archeologia

DŁUGOŚĆ:

370 mm całkowita

OWNER:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

KEYWORDS:

militaria, ręczna broń palna

COLLECTION:

broń

PLACE OF ORIGIN:

Wielka Brytania

PLACE OF ACQUISITION:

badania podwodne CMM

MATERIAL:

drewno, stop miedzi

TECHNIQUE:

rusznikarstwo

SECTION:

HISTORIA ŻEGLUGI I HANDLU MARYNISTYCZNEGO

LOCATION:

Gdańsk, Spichlerze na Ołowiance, wystawa

DESCRIPTION:

Pistolet-garłacz skałkowy, tzw. „szturmak”, z lufą o przekroju okrągłym o dł. 234 mm i z lejkowatym wylotem lufy o śr. 23,5 mm. Na końcu, przy komorze prochowej wypukły pierścień, z prawej strony odlew spiłowany lub frezowany, aby zamek skałkowy dobrze przylegał do lufy, w tym też miejscu otwór zapałowy. Po lewej stronie komory prochowej dwa głęboko tłoczone stemple o kształcie owalnym, w których litery „P” i „V” pod koroną, wybite en relief. Brak zamka skałkowego, śrub mocujących zamek, korka z warkoczem

oraz listwy mocowanej do kontrblachy, do noszenia broni za pasem lub w olstrach. Łoże z drewna liściastego. Okucie głowicy kolby ze stopu miedzi w kształcie kapturka z wąsem, na wierzchu kapturka otwór do mocowania okucia wkretem do drewna. Kabłąk spustowy wykonany z wypiłowanego i ukształtowanego płaskownika ze stopu miedzi. Po lewej stronie kontrblacha do mocowania zamka. Na krawędzi kontrblachy, w części tylnej, dodatkowy otwór do mocowania listwy. Po prawej stronie łoża wydrążone wgłębienie do umieszczenia zamka skałkowego, z widocznymi śladami użytkowania. Tuleja obojczyka ze stopu miedzi, ze zdobieniem w formie zgrubienia na krawędziach. Obojczyk drewniany. Jeden z czterech pistoletów skałkowych należących do uzbrojenia osobistego marynarzy ze statku „General Carleton”. Broń ta przystosowana była do strzelania z bliskiej odległości grubym ołowianym śrutem bądź innymi siekańcami, przydatna zwłaszcza przy abordażu oraz do odpierania ataku abordażowego nieprzyjaciela. Jeden wystrzał z tej broni umożliwiał zranienie lub zabicie kilku przeciwników. Reprezentuje typ broni dość popularnej i lubianej przez osiemnastowiecznych ludzi morza. Zabytek został wydobyty z wraku statku „General Carleton” (W-32). Był to drewniany żaglowiec, który zatonął pod koniec XVIII wieku w rejonie miejscowości Dębki, u ujścia rzeki Piaśnicy do Bałtyku. Wśród rybaków kaszubskich była o nim znana, przekazywana ustnie relacja. Próba jej potwierdzenia podjęta została przez dr. Michała Woźniewskiego, którego poszukiwania doprowadziły do lokalizacji wraku. O odkryciu zostało powiadomione CMM, gdzie wrak został oznaczony symbolem W-32. W rezultacie podwodnych badań archeologicznych prowadzonych na wraku wydobyto wiele różnorodnych, zabytkowych przedmiotów. Niektóre obiekty przetrwały w dobrym stanie zachowania (np. pozostałości ubrań) dlatego, że w wyniku katastrofy statku rozlał się przewożony dziegieć, który, zmieszany z innymi substancjami, utworzył naturalną warstwę izolującą przed wodą morską. Jednym z pierwszych zabytków wydobytych z wraku był dzwon statku, dzięki któremu zidentyfikowano nazwę, rok oraz miejsce budowy jednostki. Przeprowadzono też poszukiwania archiwalne w celu odtworzenia jej historii. Zabytki podnoszone z wraku rejestrowano w polowej księdze wpływów muzealiów. Łącznie podczas eksploracji pozostałości kadłuba zostało wydobytych ponad 775 zabytkowych przedmiotów. Wśród pozycji inwentarzowych znajdują się elementy takielunku oraz ładunek statku, uzbrojenie, narzędzia bosmańskie i skutnicze, instrumenty nawigacyjne, sprzęt kuchenne-stołowy, ubrania żeglarskie i rzeczy osobiste marynarzy. Wszystkie przedmioty odkryte na wraku W-32 pochodzą z II połowy XVIII wieku. Charakterystyczne dla Wysp Brytyjskich naczynia, fajki, punce na lufach pistoletów, fragmenty druków w języku angielskim oraz monety pozwalają uznać wrak za pozostałości brytyjskiego statku żaglowego, pływającego w latach 70. i 80. XVIII wieku. Zbudowany w Whitby, na wschodnim wybrzeżu Anglii, był określany tradycyjnie, tak jak inne budowane tutaj statki, mianem węglowca.

BIBLIOGRAPHY:

Czerepak, P., Militaria, w: Ossowski, W. (red.), The General Carleton Shipwreck, 1785. Gdańsk 2008, s. 160-161.

NARODOWE
MUZEUM
MORSKIE
w Gdańsku

WIRTUALNE
MUZEUM
MORSKIE

Copyright © 2016 National Maritime Museum in Gdańsk. Some Rights Reserved.

KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Project Shipwreck Conservation Centre with Studio Warehouse in Tczew - construction of new cultural infrastructure of the National Maritime Museum in Gdańsk.

THE SUPPORT GRANTED BY THE EEA AND NORWAY GRANTS, FROM ICELAND, LIECHTENSTEIN AND NORWAY, AS WELL AS NATIONAL RESOURCES.

[PRIVACY POLICY](#)